

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

I følge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

07/1191-

11.04.2014

Høring - Ny forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier, samt endring i forskrift for tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket

Landbruks- og matdepartementet sender med dette forslag til ny forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier på høring. Forskriften vil erstatte forskrift av 20. desember 1996 nr. 1200 om planlegging og godkjenning av veier for landbruksformål (landbruksveiforskriften). Høringsbrevet omfatter også en mindre endring i forskrift av 4. februar 2004 nr. 447 om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

Landbruket spiller en viktig rolle for sysselsetting i store deler av landet, og bidrar til verdiskaping gjennom produksjon av varer, tjenester og fellesgoder. En hensiktsmessig infrastruktur, herunder landbruksveier, er et sentralt rammevilkår for landbruket. Skogressursene er fornybare og skogbruk er en viktig distriktsnæring med stor økonomisk betydning både nasjonalt, regionalt og lokalt. Vi hogger under 50 pst. av tilveksten i Norge. Videreutvikling av skogsveinettet er ett av de viktigste tiltakene for å ta arealene og de fornybare skogressursene i bruk som grunnlag for konkurransedyktige verdikjeder og verdiskaping i skogsektoren, samtidig som et aktivt skogbruk kan bidra til å løse klimautfordringene. Landbruksveiene er også viktige i beredskapssammenheng, i krisesituasjoner og for friluftslivet. Samtidig kan landbruksveier og den bruken som følger med veiene, medføre negative konsekvenser for miljøverdier noen steder, og dermed kan det oppstå interessekonflikter. Dette var bakgrunnen for at det på 1990-tallet ble fastsatt en forskrift som stilte krav om miljøhensyn for å få tillatelse til å bygge landbruksveier.

Det har vært en intensjon med revisjonsarbeidet å gjøre forskriften oppdatert, enklere og tydeligere. Hovedtrekkene i eksisterende forskrift er videreført. Skjønnsrommet til kommunen videreføres. Under følger en redegjørelse for de endringer departementet mener er mest sentrale for forskriften og som vi særlig ber om innspill på.

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

Til § 1-1 Formål

Formålet med forskriften er i hovedsak videreført.

Til § 1-2 Definisjoner

Bestemmelsen omtaler sentrale begreper som brukes i forskriften. Definisjonen av ”landbruksvei”, jf. bokstav a), omfatter bilveier og traktorveier som er nødvendige for landbruksvirksomhet og som bygges i samsvar med landbruksveinormalene.

Veier som ikke tilfredsstiller kravene i landbruksveinormalene, men som er nødvendige for landbruksvirksomhet, og som medfører større terrenginngrep enn det som følger av § 1-3 andre ledd, kan også regnes som landbruksveier. Dette kan være veier som gjennom å avvike fra kravene til for eksempel veibredde eller stigning i landbruksveinormalene kan bygges rimeligere og/eller gi mindre miljømessige konsekvenser, men som likevel tilfredsstiller transportbehovet. Departementet legger til grunn at landbruksveier som hovedregel skal planlegges og bygges etter gjeldende landbruksveinormaler.

Bokstav b) ”Landbruksvirksomhet”, er gitt en noe videre definisjon enn ”landbruksformål” i gjeldende forskrift. Innholdet i begrepet ”annen næringsvirksomhet med grunnlag i landbruksressursene på eiendommen”, må ses i lys av økt vektlegging av å bruke alle ressurser på landbrukseiendom aktivt for økt verdiskaping. Departementet legger til grunn at veilederen T-1443 ”Plan- og bygningsloven og Landbruk Pluss” vil være en rettesnor for en avgrensing av hva som kan omfattes av begrepet. Økonomisk nytte av tiltak som defineres innenfor ”landbruksvirksomhet” og som ellers er i tråd med kommuneplanen, skal kunne regnes med i lønnsomhetsvurdering av landbruksvei etter denne forskriften. Departementet anser at næringsmessig nytte knyttet til f.eks. seterdrift, enkle husvær, sanking/tilsyn av husdyr på utmarksbeite og utleie i forbindelse med jakt, fiske og friluftsliv normalt ligger innenfor begrepet. Den næringsmessige nytten av slike tiltak skal kunne dokumenteres på en etterprøvable måte. Veier i forbindelse med etablering av f.eks. boliger, hyttefelt og småkraftanlegg vil måtte reguleres etter plan- og bygningsloven.

I bokstav c) ”Ombygging av landbruksvei” defineres og avgrenses aktiviteten mot ordinært vedlikehold. Med vedlikehold her forstås tiltak som har til formål å opprettholde veiens standard slik den var da veien ble bygget. Ombygging er arbeider som utføres for å forbedre veiens bruksegenskaper sammenlignet med veiens opprinnelige standard. Tiltak på enkle sleper eller gamle hesteveier for å kunne brukes til transport med traktor eller tilsvarende og som medfører større inngrep enn det som følger av § 1-3 andre ledd, vil regnes som ombygging og er dermed søknadspliktig.

Til § 1-3 Virkeområdet

Første ledd første punktum er noe endret sammenlignet med gjeldende forskrift. Det foreslås at forskriften skal omfatte nybygging og ombygging av landbruksveier hvor landbruksvirksomhet utgjør hovedformålet. Det forutsettes at ”hovedformålet” skal dokumenteres med økonomiske beregninger av nytten for landbruksvirksomhet, vurdert opp

mot eventuell annen nytte som faller utenfor begrepet landbruksvirksomhet. Departementet legger til grunn at nytten av veien for landbruksvirksomhet må utgjøre minst 50 pst. av samlet nytte for å være "hovedformål". Dersom nytten for landbruksvirksomhet er mindre en 50 pst. forutsettes det at kommunen behandler søknaden etter plan- og bygningsloven. Forskriften omfatter også massetak langs veitraseen når massetaket er relatert til den omsøkte veien. Massetak som skal betjene flere veier eller til andre formål forutsettes behandlet etter plan- og bygningsloven.

Andre ledd er noe forenklet, og sier at forskriften ikke gjelder for tiltak som bare medfører ubetydelige terrenginngrep, dvs. planering over korte strekninger eller på lite areal, hvor fylling/skjæring ikke fører til vesentlige avvik fra opprinnelig terrengnivå. Departementet legger til grunn at "korte strekninger" kan forstås som tiltak på om lag 50 meter og "lite areal" for tiltak på om lag 150 m². Videre kan "vesentlige avvik fra opprinnelig terrengnivå" avgrenses til om lag 1 meter. Disse størrelseskriteriene er av veiledende karakter. Om et tiltak faller inn under forskriftens virkeområde eller ikke må ta utgangspunkt i en konkret vurdering av tiltaket og virkningene det vil ha på stedet.

Skogsdrifter hvor det brukes gravemaskin til å bygge driftsveier slik at hogstmaskin og lastetraktor kan nå skogen som skal hogges i bratt terreng, såkalte gravedrifter, har fått økt utbredelse. Driftssystemet brukes i terreng med helling på om lag 30-60 %. Normalt klassifiseres terreng med gjennomsnittlig helling over 40 % som taubaneterreng. Bygging av slike driftsveier kan medføre betydelige terrenginngrep. Påregnelig omfang og behov for slike driftsveier må avklares i forbindelse med planleggingen av vedkommende skogsdrift. Denne planleggingen må gi tilstrekkelig grunnlag til å vurdere om tiltaket omfattes av søknadsplikt, jf. § 2-1.

Kapittel 2 Søknad om nybygging og ombygging av landbruksveier

Til § 2-1 Søknadsplikt

Det må søkes om tillatelse til all nybygging og ombygging av landbruksveier. Tiltaket kan ikke iverksettes uten at kommunen har gitt skriftlig tillatelse om dette. Også veirelaterte tiltak som medfører større terrenginngrep enn det som er unntatt etter § 1-3 andre ledd omfattes av søknadsplikt, jf. også omtalen over av såkalte gravedrifter.

Til § 2-2 Krav til konsekvensutredning og forhåndsgodkjenning

Departementet foreslår en egen paragraf som regulerer krav om konsekvensutredning og forhåndsgodkjenning. Paragrafen viderefører gjeldende forskrift § 2-1 andre ledd. Ordlyden er oppdatert i tråd med endringer i regelverket på dette området.

Til § 2-3 Innholdet i søknaden

Det vesentligste av innholdet i gjeldende forskrift § 2-2 foreslås videreført. Søknadsskjema vil bli revidert i samsvar med endringer i forskriften og nye behov for informasjon som er relevant for etterfølgende saksbehandling.

Departementet foreslår noen endringer i omtalen av den kartinformasjonen som skal følge søknaden, jf. andre ledd. Tilfredsstillende kart og anvisninger av veitrase, massetak, dekningsområde, kjente miljøverdier mv. er viktig som grunnlag for saksbehandlingen. Kartmålestokk må tilpasses formålet. Generelt, bør det legges ved et oversiktskart i målestokk 1:25 000, som viser tiltaket i forhold til eksisterende veier, bebyggelse og dekningsområde, samt et detaljkart i målestokk 1:10 000 eller større for å vise tiltaket i forhold til for eksempel kjente miljøverdier.

I tillegg foreslås det at det i søknaden skal framgå hvordan hensynet til å minimere faren for erosjon, masseskred og viktige miljøverdier mv. ivaretas i forbindelse med tiltaket, jf. tredje ledd. Det legges også til grunn at det til søknaden skal vedlegges beregninger av økonomisk nytte som oppnås med tiltaket, og at nytten skal beregnes separat for de interesser som vil ha nytte av veien.

Kapittel 3 Saksbehandling, vedtak og vilkår mv.

Til § 3-1 Uttalelser

Første ledd foreslås videreført og er viktig for å bidra til tilfredsstillende åpenhet og medvirkning i saksbehandlingen. Dette kan for eksempel gjøres ved at kommunen informerer om veiltak på sine nettsider.

I gjeldende forskrift skal reindriftsagronomen gis anledning til å uttale seg om veisaker i områder med reindriftsinteresser. Fra 1. januar 2014 ligger ansvaret for den regionale forvaltningen av reindrift hos Fylkesmannen, og forskriften er endret i samsvar med dette, jf. § 3-1 tredje ledd.

I gjeldende forskrift skal det gis frist for uttalelser på minst en måned. Departementet foreslår i fjerde ledd en mindre endring for å tydeliggjøre at kommunen skal gi en uttalelsesfrist og videre at fristen bør være på minst én måned. Denne fristen kan være kortere eller lenger enn én måned avhengig av en konkret vurdering av saken og for å ivareta kravet om medvirkning og forsvarlig saksbehandling.

Til § 3-2 Vedtakets innhold mv.

Innholdet i gjeldende § 3-3 videreføres, men det foreslås en annen inndeling. Forslaget i første ledd viser tydeligere de momenter som kommunen skal legge vekt på, herunder landbruksfaglige helhetsløsninger, konsekvenser for viktige miljøverdier og faren for erosjon og masseskred.

I nytt tredje ledd kreves det at det i vedtaket om godkjenning av landbruksvei er gjort vurderinger etter naturmangfoldloven kapittel II. Departementet legger til grunn at det ikke er nødvendig med ny vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II i forbindelse med et eventuelt etterfølgende vedtak om tilskudd etter forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak § 5 til den samme veien.

Til § 3-3 Vilkår

I første ledd foreslås det at kommunen kan stille vilkår om vedlikehold for godkjenning av tiltaket. Dette må særlig ses i sammenheng med at vedlikehold av veien kan påvirke faren for erosjon og masseskred, uavhengig av om det gis tilskudd til veien eller ikke. Med miljømessig tilpasning av veiltaket menes bl.a. vilkår knyttet til dempe visuelle effekter av veien i landskapet, kantsoner mot vann, myr, elv, samt for å ivareta hensynet til biologiske og kulturhistoriske verdier ved veifremføringen. Kommunen kan også stille vilkår om eventuell tilbakeføring av driftsveier, jf. omtalen av driftsveier i forbindelse med skogsdrift i bratt terreng, dersom dette er påkrevd for å redusere faren for erosjon og/eller masseskred.

Til § 3-4 Melding om avsluttet arbeid og sluttgodkjenning mv.

Departementet foreslår to nye bestemmelser under denne paragrafen. I andre ledd foreslås det at kommunen skal gjennomføre sluttgodkjenning av landbruksvei og innrapportere veidata for ajourføring i Felles kartdatabase. Tredje ledd, vedrørende oversendelse av vedtak og kartdata om veianlegg til Fylkesmannen, viderefører gjeldende forskrift § 3-3 sjette ledd.

Kapittel 4 Avsluttende bestemmelser

Departementet foreslår to nye bestemmelser for å tydeliggjøre hjemmelsgrunnlaget for straff og øvrige sanksjoner ved brudd på forskriften. Dette fremgår av §§ 4-4 og 4-5. For øvrig er kapittelet oppdatert i samsvar med gjeldende regler.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Det har vært en intensjon med arbeidet å gjøre forskriften tydeligere og enklere både for søker og i forbindelse med saksbehandlingen.

Presiseringen om at søknadsplikt kan inntreffe ved bygging av driftsveier i forbindelse med hogst i bratt terreng vil kunne medføre økte administrative og økonomiske konsekvenser. Vurderinger av naturmangfoldlovens kapittel II skal utføres i forbindelse med godkjenning av veiltaket, jf. § 3-2 tredje ledd. Dette kan også ha administrative og økonomiske konsekvenser. Disse kostnadene følger ikke av denne forskriften, men av naturmangfoldloven. Som beskrevet over, skal det ikke være nødvendig å gjenta vurderingene etter naturmangfoldloven kapittel II i forbindelse med et eventuelt etterfølgende vedtak om tilskudd til det samme veianlegget. Dette forventes å bidra til redusert tidsforbruk og sparte kostnader.

Forslag til endring i forskrift av 4. februar 2004 nr. 447 om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket

Departementet viser også til at Regjeringen vil utvikle ”inngrepsfrie naturområder” (INON) som verktøy i arealpolitikken, jf. Sundvolden-erklæringen. Departementet vil med bakgrunn i dette foreslå å fjerne begrensningen i forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, § 5 andre ledd, om at tilskudd ikke skal gis til bygging av permanente veier som fører til reduksjon av ”villmarkspregete områder”. Departementet legger til grunn at avveining av nærings- og miljøhensyn skal foretas i forbindelse med godkjenningsvedtaket av alle veianlegg.

Gjeldende § 5, hvor foreslått endring vises som gjennomstreket tekst:

”§ 5 Tilskudd til veibygging

Det kan gis tilskudd til bygging av nye eller ombygging av eksisterende skogsveier når dette bidrar til helhetsløsninger som gir grunnlag for utnyttelse av skog- og utmarksressursene.

~~Det skal ikke gis tilskudd til bygging av permanente veier som fører til reduksjon av «villmarkspregede områder», dvs. områder som ligger mer enn 5 km i horisontal avstand fra eksisterende tekniske inngrep.~~

Det kan bare gis tilskudd til veier som er godkjent etter den til enhver tid gjeldende forskrift om planlegging og godkjenning av veier til landbruksformål, eller etter plan- og bygningslovens bestemmelser. Det er videre et vilkår at veien blir bygd i samsvar med gjeldende normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Samarbeidstiltak bør prioriteres.

Før anleggsarbeidet settes i gang skal det foreligge en byggeplan som kommunen har godkjent.

Det er et krav at veien blir vedlikeholdt til den standard som den opprinnelig ble bygd.

Tilsatte knyttet til offentlige landbruks- og miljøvernmyndigheter har, når de er på tjenestereiser i de områder veien betjener, rett til avgiftsfri bruk av veier som har fått tilskudd.”

Forslag til ny § 5 vil etter denne endringen lyde:

”§ 5 Tilskudd til veibygging

Det kan gis tilskudd til bygging av nye eller ombygging av eksisterende skogsveier når dette bidrar til helhetsløsninger som gir grunnlag for utnyttelse av skog- og utmarksressursene.

Det kan bare gis tilskudd til veier som er godkjent etter den til enhver tid gjeldende forskrift om planlegging og godkjenning av veier til landbruksformål, eller etter plan- og bygningslovens bestemmelser. Det er videre et vilkår at veien blir bygd i samsvar med gjeldende normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Samarbeidstiltak bør prioriteres.

Før anleggsarbeidet settes i gang skal det foreligge en byggeplan som kommunen har godkjent.

Det er et krav at veien blir vedlikeholdt til den standard som den opprinnelig ble bygd.

Tilsatte knyttet til offentlige landbruks- og miljøvernmyndigheter har, når de er på tjenestereiser i de områder veien betjener, rett til avgiftsfri bruk av veier som har fått tilskudd.”

Avsluttende kommentarer

Departementet tar sikte på å utarbeide et rundskriv til forskriften.

Høringssvar sendes til Landbruks- og matdepartementet, post@lmd.dep.no, innen 6. juni 2014.

Med hilsen

Frode Lyssandtræ (e.f.)
avdelingsdirektør

Arne Sandnes
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg:

Utkast til ny forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier